

רית ברבת-עמון, כל אלה למקרה של פסקי-מוות בקאהיר.

איסר אמר לבנימין כי יוציא מראשו פראות זו — כלום הוא מעלה על הדעת הוצאת „בני ערובה“ כאלה להורג גם אם יתלו אחדים מגדוני קהיר? סיפרתי לאיסר כי אמרתי כבר למנחם) בגין בוועדת החוץ וביטחון, כי מדינת-ישראל אינה אצ"ל והיא לא תתלה „סרונטים“. עכשיו התברר לי כי עלי לטפל באותה סכנה כלפי הצבא הסדיר של המדינה.

עוד סיפר איסר כי הוא פגש היום את הרמטכ"ל שביקשו להפציר בו, כי אחיש את הסקת מסקנותי מהחקירה — ואחת היא מה אחליט. הוא יציית וישתף פעולה. ועוד סיפר כי גיבלת בא אליו, כאילו לא על דעת הרמטכ"ל, להציע לו כי יתווך בין המטה לבני בניני ועדות שביטחון הנשק. הרמטכ"ל אמנם הציע העברת כל הסמכות למשרד-החוץ אך הוא עשה זאת מתוך „ברוגז“ ועשיו הוא מוכן להת-פייס. זאת אומרת לקבל לידיו את העניין חזרה.

איסר המליץ למעשה על היענות להצעה זו והזהירני כי הוצאת הצבא מקביעת מדיניותנו בוועדות שביטחון-הנשק — כי ייחוד הוצאת המגע עם ברונס מידי הרמטכ"ל — עלולות להביא את הצבא לידי חבלות קשות בעבודת משרד-החוץ וליצור מצב של תוהו. אף על פי כן הודעת, כי אני רואה ברכה עצומה בכתיבת מסמרות, אחת ולהמיד, בדבר אחריו תם היהודית של משרד-החוץ ושל ראשי הממשלה להכרעת מדיניות בניני וע-דות שביטחון-הנשק ולא אפתח עכשיו ב-מו"מ חדש עם הרמטכ"ל.

יום שני, 18.1.55

איסר הרביץ את קיטרוגו הקטלני על לבן ותבע בכל פה סילוקו לאלתר — הזכיר כי דרש זאת מאיתנו עוד בטרם התחוללה זווית מצריים שפך ועמו גם על דיין — כיצד הוא מוציא את צה"ל לתרבות רעה על-ידי ההשעת הממשלה

מקובל עלי ככל עובד אחראי במשרד החוץ?

„אמרתי לאיסר: „מפני שהללו אינם מסיתים נגדי ואינם מעלימים ממני דבר; למעשה הייתי מוכן להעניק לרמטכ"ל סמכות רחבה ביותר, אך לא כל מה שהוא ביקש“.

סיפרתי לאיסר על הנבלה שנעשתה במטכ"ל על-ידי יצחק רבין (ראש מה"ד)? או שמא ביוזמת הרמטכ"ל? מסירת הסוד הכמוס ביותר של הבטחה בכתב על שיח-רוך גיבלי — לכתב של לחרחב, למען יעשה מזה קרניים לנגח את ראשיהממ"שלה.

לבסוף אפתה — שיחת איסר ודיין התגלגלה על מיבצע אילת (העברת אוניה ישראלית במיצר והגבה בכוח אם תיחסם דרכה) ולתמהונו שמע איסר כי הרמטכ"ל מתנגד למיבצע זה. אין הוא רואה אפשרות להגן על האוניה על-ידי מטוסים בפני אש תותחים; גם חושש הוא כי התנגשות כזו תביא לידי מילחמה והוא שואל אם אמנם רצוי לנו הדבר. הקשה איסר: „אבל כאשר נערך הדיון לאן להפנות את הנסיון ומישרד-החוץ העדיף את הנסיון לעבור בתעלת סואץ, הן אתה והחריך טענתם בכל חוקף כי יש לשלוח את האוניה לאילת, דווקא משום שבמעבר ההוא יש אפשרות להגיב בכוח על השי-מוש בכוח“.

הודה הרמטכ"ל כי כנראה אז לא הביא בחשבון את תוצאותיו הסופיות של המע-שה — תירוץ כוזב, שכן אז טענתי אני כי הדבר עלול להביא לידי מילחמה, ואם אני מחייב את הנסיון עכשיו הרי (זה) משום שאני רואה סיכוי להידבר על כך עם המצרים למען יעבור העניין בשלום.

המסקנה מתהפוכות עמדתו של הרמטכ"ל ברורה — מלכתחילה לא דגל במעבר לאילת בכנות וברצינות, אלא היה זה בעיניו תכסיס של התנצחות עם משרד-החוץ; הציע מה שהציע מתוך ביטחון כי הצעתו לא תתקבל, ואז ישאר הוא

עצמו גורסם בליבו, אלא הוא נאלץ להז-דות עימם כדי לשמור על מעמדו ועל „שמו הטוב“.

אל אלוהים, עד היכן הגענו! לבסוף קבל איסר באוזני על הרשלנות בהכנות לבחירות מצד המיפלגה. הפעילות אצל „הכלליים“ במעלה ואילו אצלנו מת-נהל העניין בעצלתיים.

„חתיכותיו של הרמטכ"ל“

יום שני, 11.2.55

איסר בא לשעתו השבועית. בין העניי-נים שהביא לפני — מאמרו של (אלדד) שייב (בירחון) סולס המכרין עלי כעל בוגד ומסית ממש להתנקשות בחיי. בשל הפקרתי את שובי דמשק על-ידי התנג-דותי לחטיפת בני-ערובה.

קבל חמורות על אוולת ידה האירגונית של המיפלגה בתכונה לבחירות — התברר כי האמונה ביכולתו של (אריה) בהיר היתה אשליה; אין הוא כוח אירגוני כלל וכלל. אצל המיפלגות האחרות גויסו כוחות איר-גון ממדרגה ראשונה ואילו מפא"י צולעת בשתי רגליה. יש לחולל מהפכה וכל יום יקר.

יום רביעי, 16.2.55

עוד כסה מדבר ואיסר בא... השמאי הקטן הזה נוקב ברצינות ובי-יושר, אבל דווקא ישרנותה הבלתי-אנו-שית כימעט של מחשבתו עושה לפעמים את עצותיו לנטולות ממשות מצאויות. **שבת, 19.2.55**

איסר נדהם כשסיפרתי כי הרמטכ"ל היה

הרמטכ"ל מכמה בחינות — חוק מבניני המדינה, דווקא בתחום המדיניות מוכן בן-גוריון לתת לרמטכ"ל יד חופשית, ולא רק משום שהוא תמים דעים איתו, אלא זהו הפיצוי שהוא מעוניין לתת לו תמורת המיגבלות שהוא עומד להטיל עליו בענ-יינים הצבאיים ממש.

איסר שאל עם מי עוד-בדעתי להת-ייעץ. כשאמרתי לו: „עם אהוד“ נת-כרכמו פניו והזהירני. אמרתי לו כי עלינו לחדול מלהתווכח על אהוד ויחסי אליו. לי יש אמון אליו והוא לא ישנה דעתי. השמאי הקטן הזה לא קיבל הדין וביקש לשכנע אותי כי שום ברכה לא תצמח מהישענותי על אהוד כיועץ. גם על משה דיין כנראה הגיע לגיבוש של חוות דעת שלילית לחלוטין. הוא רואה את רמטכ"ל-רו לחשיגה פטאלי של בן-גוריון ומתנבא רק לשחורות בתוצאותיה.

יום שני, 15.4.55

שיחה ממושכת ומסועפת עם איסר: (1) בירור עניין הגזילות (הדלפות) משיבות סודיות של הממשלה לעיתונות. היברר ללא ספק כי סרלין הדליף עניין רצועת עזה לחערב, אם גם לא נתפרסם הסיפור, ואילו הפירסום באותו עניין שהיה בדיעו-ת אחרונות הוא מפי ידידי הטוב בורג.*

„נאצר שמאסר“

יום שני, 17.5.55

בהתייעצות של בן-גוריון, שרת, גולדה, אשכול והרמטכ"ל — דנו בפעולת-תגמול:

האדוניה

לפני הקצינים; לכאורה הוא מכרין על חובת המשמעת הגמורה למרותה המדי-נית, אך הוא מקפיד להסביר כי אומנם הוא וחבריו ביקשו סמכות לפעול כך וכך, ואילו ניתן להם כי אז היו מביאים את הגאולה, אלא שהממשלה גורה אחרת, ואמ-נם הם בטוחים כי דרכה של הממשלה מובילה לכישלון, אבל כיוון שהם אנשי צבא ממושמעים הריהם מקבלים את הדין.

הסברה כזו של חובת המשמעת כמוה כחיי-נוך למרי. על כל פנים לפנינו תהליך מתמיד של מידון הצבא. **יום שני, 21.1.55**

בבוקר בקריה בתל-אביב איסר על הצ-עת קרמיט (רווולט הבן) (איש סיא-איי-אי; להפגיש נציג ישראלי עם נאצר).

יום שני, 25.1.55

שיחה עם איסר הראל. היה אתמול בשדה-בוקר. דיבר מישפטים עם בן-גוריון על לבן ועל הרמטכ"ל ועל המצב הפני-מי בצבא. הודיע לו כי בכל ההסתה המת-גבלת צבא נגד הממשלה מסתמכים המ-סיתים עליו ומנצלים את שמו. עליו החרי-בה לשים קץ-למצב פרוץ וממאיר זה. דרש כי יתן הסכמתו להחלפת לבן לאל-תר ולמינוי שאול (אביגור) במקומו. טען כי המשימה הנדרשת עכשיו, בכל ההדחי-פות, היא ביעור הרוח הרעה שדבקה בצבא וההורסת את מוסרו. באישותו של שאול ערובה לטוהר האווירה שתשחרר. לדעתו הגיעו הדברים לידי כך שמיבצעים המ-סכנים חיי חיילים מוצעים ונחרצים לא מתוך שיקולים ענייניים אלא כתכסיס

מוכן להתפשר, הזהיר כי אינו מרוצה מבן-גוריון...

יום שני, 25.2.55

איסר בא להביע כל מיני סברות על הסכנות הנשקפות לי מהתפתחות היחסים עם בן-גוריון. בייחוד נוכח חתיכותיו של הרמטכ"ל להוכיח „לזקן“ כי משרד-החוץ הוא „אסון“.

יום שני, 14.4.55

אחר הצהריים בדירת רח' הירקון סיפר-תי לאיסר על פרשת המאבק שהיה לי עם בן-גוריון בעניין רצועת עזה.* גישתו של איש חכם ונכון זה לבעיה לא העידה על רוחב מספיק של אופק ראייה — הוא שלל את רעיונו של בן-גוריון רק מטעם מעשי — עקב מציאת פליטים כה רבים ברצועה — אבל לא מפני הסכך המדיני-הבינלאומי שהדבר כרוך בו.

יום שני, 11.4.55

חזרתי עם איסר לדירה. סיפרתי לו על ההתנגשות שהיתה בממשלה בשאלת בי-טולו או קיומו של הסכם שביטחון-הנשק עם מצריים, ולבסוף גוללתי לפניו את יריעת סיכסוך הסמכויות...

איסר הירבה לספר על השפעתו השלי-ית של משה דיין בצמרת הצבא. על הרוח הרעה השוררת שם. על הבנת בן-גוריון את המצב ועל נכונותו לרסן את

שיבת הוועדה המדינית של מפא"י. יום קודם לכן שלח שרת, באמצעות מיכתב לייגאל ידן, שלמד אז ב-יבנו הציע לו להיות השליח היש-ריים. אך היום התבשר על דין-כבוד, שנגזר על שניים מנאשמי

אמרתי כי אני רואה את הסיכון של ליבוי מדורה חדשה הרבה יותר חמור מהסיכוי של בלימת יצר התוקפנות. גולדה טענה: „ובכן, לא לעשות כלום?“ ידעתי כי הכל חושבים אותה שעה — אם כי אין מגיד — כי אפס-מעשה בשעה זו הוא מכה אנושה לנו בבחירות והסגרת אלפי מצביעים לחי"ת (תנועת החרות) ולת"ו (אחדות העבודה).

בהמשך השיחה המתוחה התפרץ בן-גוריון בנאום געשני על פשעי נאצר. כאילו לא ישב בשיחה חשאית בתוך חדר קטן וסגור עם ארבעה חברים מהקרובים לו ביותר ומהאחראים ביותר לענייני המ-דינה, אלא עמד וחיבץ להבות באספה פומבית או לפחות באוזני איוה עיתונאי אמריקאי; יש ללמד אותו לקח שוב ושוב — או יעשה את המוטל עליו או יפול. אפשר בהחלט להפילו ומיצוה לעשות זאת. מיהו בכלל — „נאצר-שמאסר“ זה? וכנהג דברים צרופי הגיון וצלולי שיקול... בין השאר הכנסתי ל„חדר העגול“ את איסר וסיפרתי לו על המתרחש. האיש הגיון והחכם הזה העיר רק הערה אחת: „מדוע לא שאלת אותו מי יבוא במקום נאצר?“

יום שני, 4.7.55

על פי סידור מראש נפגשתי בצאתי (המשך בעמוד 42)

* יוסף סרלין ויוסף בורג — שרים בממשלת משה שרת.